



Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

УДК 336.71: 004

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.18613879>

Банкінг та цифрова фінансова грамотність: виклики та можливості взаємодії

Мирончук Вікторія Михайлівна,

кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи,

Вінницький навчально-науковий інститут економіки

Західноукраїнського національного університету, м. Вінниця, Україна

<https://orcid.org/0000-0002-1720-4558>

Прийнято: 16.01.2026 | Опубліковано: 31.01.2026

***Актуальність:** Метою статті є комплексний аналіз впливу фінансових технологій у контексті цифрової трансформації на ефективність реалізації дистанційного банківського обслуговування, фінансову поведінку споживачів та рівень цифрової фінансової грамотності населення, а також визначення ключових викликів і перспектив підвищення фінансової інклюзії в умовах воєнних і технологічних ризиків. Особливий акцент зроблено на взаємозалежності між ефективністю сучасного банкінгу та рівнем цифрової фінансової грамотності громадян, що визначає здатність суспільства адаптуватися до нових фінансових реалій.*

У дослідженні застосовано системний та структурно-функціональний аналіз для узагальнення тенденцій розвитку фінтеху, статистичний аналіз офіційних даних Міністерства цифрової



трансформації України, Національного банку України та ОЕСР, порівняльний аналіз показників фінансової грамотності різних соціально-демографічних груп, а також логічне узагальнення результатів національних і міжнародних освітніх ініціатив.

Встановлено, що прискорена цифровізація фінансових послуг, розвиток онлайн-банкінгу, необанків, безконтактних платежів докорінно змінюють модель взаємодії між банками та споживачами, підвищуючи доступність і зручність фінансових сервісів. Водночас низький рівень цифрових навичок населення зумовлює підвищення ризиків шахрайства. Виявлено, що високий рівень цифрової фінансової грамотності корелює з ефективним використанням банківських продуктів, формуванням заощаджень та раціональною фінансовою поведінкою.

Доведено, що розвиток фінансових технологій є не лише технологічним, а й соціально-економічним процесом, ефективність якого безпосередньо залежить від рівня цифрової фінансової грамотності населення. Недостатня обізнаність громадян щодо фінансової безпеки, інвестиційних ризиків та кіберзагроз створює бар'єри для ефективного банкінгу та підвищує ризик фінансової ексклюзії. Підвищення цифрової фінансової грамотності є ключовою умовою забезпечення стійкого фінансового добробуту громадян, формування довіри до банківських інституцій та зниження рівня шахрайства.

Ключові слова: *інтернет-банкінг, фінансові технології, цифрова трансформація, фінансова грамотність, цифрова фінансова грамотність, фінансова інклюзія, платіжне шахрайство.*



Banking and digital financial literacy: challenges and opportunities for interaction

Viktoriia Myronchuk,

Candidate of Economic Sciences (Ph. D.), Associate Professor at the
Department of Banking Finance and Insurance Vinnytsia Educational and
Research Institute of Economics, West Ukrainian National University
Vinnytsia, Ukraine, [https:// orcid.org/0000-0002-1720-4558](https://orcid.org/0000-0002-1720-4558)

Abstract: *The purpose of the article is to provide a comprehensive analysis of the impact of financial technologies in the context of digital transformation on the effectiveness of remote banking services, consumer financial behavior, and the level of digital financial literacy of the population, as well as to identify key challenges and prospects for enhancing financial inclusion under conditions of wartime and technological risks. Particular emphasis is placed on the interdependence between the efficiency of modern banking and the level of digital financial literacy of citizens, which determines the ability of society to adapt to new financial realities.*

The study employs systemic and structural-functional analysis to generalize trends in fintech development, statistical analysis of official data from the Ministry of Digital Transformation of Ukraine, the National Bank of Ukraine, and the OECD, comparative analysis of financial literacy indicators across different socio-demographic groups, as well as logical generalization of the results of national and international educational initiatives.

It has been established that accelerated digitalization of financial services, the development of online banking, neobanks, and contactless payments fundamentally transform the model of interaction between banks and consumers, increasing the accessibility and convenience of financial services. At the same time, the low level of digital skills among the population leads to heightened risks



of fraud. The study reveals that a high level of digital financial literacy correlates with effective use of banking products, the formation of savings, and rational financial behavior.

It is argued that the development of financial technologies is not only a technological but also a socio-economic process, the effectiveness of which directly depends on the level of digital financial literacy of the population. Insufficient awareness of citizens regarding financial security, investment risks, and cyber threats creates barriers to effective banking and increases the risk of financial exclusion. Enhancing digital financial literacy is identified as a key prerequisite for ensuring sustainable financial well-being of citizens, building trust in banking institutions, and reducing the level of fraud.

Keywords: *internet banking, financial technologies, digital transformation, financial literacy, digital financial literacy, financial inclusion, payment fraud.*

Постановка проблеми. Сучасні процеси цифровізації фінансової системи України зумовлюють появу нових бізнес-моделей та інструментів, що змінюють традиційні підходи до банківського обслуговування. Водночас низький рівень цифрової фінансової грамотності населення створює суттєві бар'єри для ефективного використання інноваційних фінансових продуктів і послуг. Стрімке впровадження фінансових технологій супроводжується зростанням ризиків шахрайства, кіберзагроз та фінансової ексклюзії, особливо серед соціально вразливих груп населення. Це актуалізує необхідність дослідження взаємозалежності між ефективністю дистанційного банкінгу та рівнем цифрової фінансової грамотності громадян, а також пошуку шляхів підвищення фінансової інклюзії в умовах воєнних і технологічних викликів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед сучасних дослідників, які приділяють значну увагу проблематиці цифрової фінансової



грамотності, варто виокремити праці низки авторів. Зокрема, у працях Д. Мура [1], С. Хастон [2], С. Юрія та Т. Кізими [3], Т. Смовженка та А. Кузнєцової [4] акцент зроблено на інтеграції знань і практичних навичок у сфері фінансів. Зазначені науковці зосереджують свою увагу на поєднанні теоретичних знань із практичними компетенціями, необхідними для ефективної взаємодії з цифровими фінансовими сервісами. У цих роботах цифрова фінансова грамотність розглядається як комплексна характеристика, що охоплює знання, навички та поведінкові аспекти. Л. Мандел [5], М. Вачіра та Е. Кіхіу [6] розглядають цифрову фінансову грамотність крізь призму прийняття обґрунтованих фінансових рішень та оцінки складних фінансових інструментів. Дослідники підкреслюють, що цифровізація ринку підвищує вимоги до аналітичних навичок, критичного мислення та розуміння ризиків. А. Лусарді та Ф. Мессі [7], Л. Сервон і Р. Кестнер [8], Т. Коскеляйнен, П. Калмі, Е. Скорнавакка, Т. Вартайнен [9] зосереджуються на формуванні базових економічних знань та інвестиційних компетенцій. У дослідженнях А. Лусарді та П. Туфано [10] цифрова фінансова грамотність пов'язується з умінням ефективно управляти боргами, оцінювати умови кредитування та уникати фінансових пасток. Дослідники наголошують, що цифрові сервіси одночасно спрощують доступ до кредитів і підвищують ризики надмірної заборгованості. Н. Приказюк, Ю. Ходаківська [11], Чубка О.М., Ливдар М.В., Новаківська І.Й. [12], Птащенко Л. О., Колінчук Д. В. [13], Дубина М., Тарасенко А., Тарасенко О. [14], Лавренюк В. В., Лавренюк А. В. [15], Коваль С., Мельничук Ю. [16] актуалізують питання ключових викликів та стратегічних напрямів підвищення фінансової обізнаності населення в умовах інтенсивної цифровізації фінансового ринку України. У центрі дискусій – питання цифрової нерівності, доступності фінансових сервісів, потреби в державних програмах та інституційній підтримці.



Таким чином, наукові напрацювання зазначених авторів охоплюють широкий спектр аспектів цифрової фінансової грамотності: від практичного застосування знань і навичок до їх ролі у кризових умовах; від освітнього виміру та формування базових економічних знань до раціонального фінансового планування й ефективного використання кредитних інструментів. Це свідчить про багатовимірність проблематики та її значення для забезпечення фінансової стійкості населення в умовах цифрової трансформації.

Однак, попри значний внесок згаданих дослідників у формування теоретико-методологічної бази цифрової фінансової грамотності, наявні підходи мають низку концептуальних і прикладних обмежень, а саме:

1. Фрагментарність урахування цифрового контексту (більшість робіт зосереджена на загальних аспектах фінансової грамотності (знання, навички, поведінка), тоді як специфіка цифрового середовища – швидкість технологічних змін, кіберризик, алгоритмічні рішення, мобільні фінансові сервіси – часто залишається поза межами глибокого аналізу, що звужує можливість оцінити реальний рівень готовності громадян до використання сучасних цифрових фінансових інструментів.

2. Відсутність комплексного аналізу взаємозв'язку між цифровою грамотністю та ефективністю дистанційного банкінгу (у наявних дослідженнях цифрова фінансова грамотність розглядається переважно як самостійний феномен, без системного аналізу її впливу на використання дистанційних банківських послуг споживачами, частоту та складність здійснюваних операцій, здатність користувачів протидіяти шахрайству). Таким чином, залишається невивченим питання, чи підвищення цифрової фінансової грамотності автоматично веде до ефективнішого та безпечнішого використання дистанційного банкінгу.



3. Обмежена увага до умов воєнного часу та кризових ситуацій (більшість робіт не враховує наслідків впливу військових дій на різке зростання потреби у дистанційних фінансових послугах, зміну поведінки користувачів під впливом стресу та невизначеності, зростання кіберзагроз тощо, що створює прогалину між теоретичними моделями та реальними потребами населення).

4. Недостатній акцент на фінансовій інклюзії в умовах цифровізації, результатом чого є не сформоване цілісне бачення того, як цифрова фінансова грамотність може зменшувати або, навпаки, посилювати соціально-економічні диспропорції.

Таким чином, у контексті воєнних і технологічних викликів постає потреба у переорієнтації наукових досліджень у бік комплексного аналізу взаємозалежностей між рівнем цифрової фінансової грамотності, ефективністю та безпечністю використання дистанційного банкінгу, ступенем фінансової інклюзії населення.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Аналіз наукових доробок зарубіжних та вітчизняних науковців, виносить на поверхню ряд невирішених питань, що стосуються інтеграції освітніх заходів у цифрові банківські сервіси, формування адаптивних механізмів для різних соціально-демографічних груп, а також розробки практичних інструментів протидії шахрайству, що безпосередньо пов'язує ефективність дистанційного банкінгу з рівнем цифрової фінансової грамотності населення: чим вищі знання та навички користувачів, тим безпечніше й раціональніше вони здійснюють фінансові операції, знижуючи ризики шахрайства та підвищуючи фінансову інклюзію.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті полягає у здійсненні комплексного аналізу впливу фінансових технологій у контексті цифрової трансформації на ефективність дистанційного



банківського обслуговування, фінансову поведінку споживачів та рівень цифрової фінансової грамотності населення. Особливий акцент робиться на виявленні взаємозалежності між якістю та безпечністю використання сучасних банківських сервісів і рівнем цифрових фінансових компетенцій громадян, що визначає можливості зниження ризиків шахрайства, подолання фінансової ексклюзії та забезпечення стійкого розвитку фінансової системи України в умовах воєнних і технологічних викликів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасні тенденції розвитку економіки, що виводять на передній план прискорені процеси цифровізації, представляють фінансові технології (Фінтех) ключовим чинником трансформації глобальної фінансової системи. Поняття Фінтех охоплює широкий спектр технологічних інновацій у фінансовій сфері, що дають можливість підвищувати їх ефективність та доступність для пересічного споживача.

Цифрова трансформація охоплює не тільки автоматизацію процесу надання фінансових послуг, а докорінно змінює саму філософію їх надання, що полягає в поступовій заміні традиційної моделі взаємодії клієнт-банк через банківські відділення на обслуговування за допомогою онлайн-сервісів, мобільних додатків, безконтактних платежів та штучного інтелекту.

Поява у фінансовій сфері нових бізнес-моделей, на кшталт Open banking, що через відкриті API дозволяють стороннім розробникам створювати інноваційні фінансові продукти; Neobanks, які надають банківські послуги без наявної фізичної інфраструктури; Buy now, pay later (BNPL), що дозволяють розширити коло користувачів споживчого кредити без традиційних кредитних перевірок; DeFi, як децентралізують фінансові платформи на основі блокчейну, змінює ролі традиційних фінансових установ. Депозитні корпорації вимушені конкурувати з Фінтех-стартапами та BigTech-компаніями, які активно виходять на фінансовий ринок (Google



Pay, Apple Card, Amazon Lending) й впроваджувати нові цифрові рішення, для адаптації у середовищі тотальної цифровізації.

Таким чином, розвиток фінансових технологій у межах цифрової трансформації – це не лише технологічний прорив, а й глибока системна перебудова у відносинах між фінансовими установами, державою та споживачами.

Крім того, Фінтех здійснюють значний вплив на фінансову поведінку споживачів, змінюючи способи прийняття фінансових рішень, а також ставлення до фінансових послуг і продуктів. Розвиток цифрових інструментів та платформ створює нові можливості для доступу до фінансових ресурсів, а також змінює звички споживачів у сфері платіжних операцій, кредитування, заощаджень та інвестицій.

Наявність таких звичок та обізнаність у процесах щодо цифрових фінансових продуктів/послуг, тісно переплітається з поняттям цифрової фінансової грамотності населення.

Враховуючи те, що фінансові технології дозволяють користувачам обирати фінансові послуги не тільки на основі традиційних критеріїв (таких як розташування банківських відділень чи обслуговування клієнтів), але й враховувати фактори зручності, швидкості та доступності, споживачі фінансових послуг все більше використовують цифрові платформ та мобільні додатки, для здійснення фінансових операції в будь-який з час і в будь-якому місці.

Зокрема, найпопулярнішими серед українців є онлайн-банкінг, безконтактні платежі та користування послугами віртуальних банків (необанків), які, не маючи фізичних відділень, пропонують споживачам вигідні умови обслуговування та спрощені процедури надання послуг.

За даними Міністерства цифрової трансформації України в період 2019-2023 років частка осіб, які використовували інтернет-банкінг, для



здійснення банківських операцій динамічно збільшилася з 55,1 % у 2019 році до 79,6% у 2023 році та 84% у 2025 році серед дорослого населення України та на 14,2 % у 2023 році та 17% у 2025 році серед підлітків і становила відповідно 48,7% та 52% (див. табл. 1).

Також відмічається тенденція покращення використання інтернет-банкінгу серед людей з порушенням слуху: частка користувачів цієї цифровою послугою зростає на 18,9 % і становила 89 % у 2023 та 2025 роках в порівнянні з 70,1 % у 2019 році [17].

Таблиця 1

Динаміка показника навички використання інтернет-банкінгу серед населення України, %

Назва показника	Роки				Відхилення (+,-)		
	2019	2021	2023	2025	2021р. від 2019 р.	2023 р. від 2021 р.	2025 р. від 2023 р.
Навички використання інтернет-банкінгу (18-70 років)	55,1	71	79,6	84	+15,9	+24,5	+4,4
Навички використання інтернет-банкінгу (10-17 років)	34,5	35,2	48,7	52	+0,7	+14,2	+3,3
Навички використання інтернет-банкінгу (особи з порушенням слуху 18-59 років)	70,1	78,5	89	89	+8,4	+18,9	0

Джерело: складено та розраховано автором на підставі [17]

Слід відзначити, що зростанню цих показників сприяє високий рівень процесу цифровізації фінансових послуг в Україні, що є важливим фактором з врахуванням поточних умов забезпечення територіальної та економічної безпеки країни. Серед чинників, які стримують зростання показників цифрової фінансової інклюзії населення України, можна перерахувати наступні:

- недостатня поінформованість щодо спектру фінансових послуг, що надаються онлайн;



- низький рівень показника розвитку цифрових навичок населення;
- систематичне пошкодження енергетичної інфраструктури, що забезпечує можливість здійснення діджитал-операцій;
- зниження якості надання як мобільного, так й інтернет-зв'язку, що пов'язано з довготривалими повітряними атаками російської армії.

Слід відмітити, що низький рівень цифрових навичок, крім іншого, робить населення вразливим до різноманітних видів шахрайства. Статистичні дані, представлені НБУ свідчать, що початок військових дій у 2022 році також ознаменувався збільшенням рівня показника платіжного шахрайства. Загальні збитки банків й їх клієнтів від незаконних цифрових фінансових операцій з платіжними картками за 2022 рік зросла на 46% й склала 481 млн грн. При цьому 53% збитків відбулося через соціальну інженерію [19].

У 2024 році НБУ зафіксував суттєве посилення масштабів збитків, спричинених незаконними діями та шахрайськими операціями з використанням платіжних карток. Загальний обсяг втрат зріс на 37% і досяг 1,1 млрд грн. Ключовим чинником цього зростання стало підвищення середнього розміру однієї шахрайської транзакції на 39% порівняно з 2023 роком: з 3 065 грн до 4 247 грн.

Паралельно спостерігалось збільшення загального обсягу видаткових операцій за платіжними картками – на 8% протягом року. Унаслідок цього відносний рівень збитків, тобто частка шахрайських втрат у структурі всіх карткових витрат, зріс менш інтенсивно – на 28%. У перерахунку на кожен мільйон гривень карткових витрат у 2024 році припадало 176 грн втрат, пов'язаних із шахрайством [20].

Таке динамічне зростання свідчить про підвищення ризиковості карткових операцій та актуалізує потребу в посиленні превентивних і технологічних заходів протидії шахрайству.



Цифрова реальність сьогодення, що дозволяє здійснювати перекази та купівлю/продаж товарів й послуг через інтернет зумовлює необхідність підвищення рівня як фінансової так і цифрової грамотності громадян країни, забезпечення високого рівня захисту інформації на мобільних пристроях та поінформованості про сучасні види цифрового платіжного шахрайства.

Згідно з дослідженнями, близько 45% громадян України не усвідомлюють взаємозв'язку між обіцянкою високого прибутку та високим рівнем ризику, що робить їх особливо вразливими до участі у квазіінвестиційних проєктах. Такі проєкти зазвичай функціонують у так званих «сірих зонах» фінансового ринку — поза межами державного регулювання, без гарантій захисту прав інвесторів та відповідальності учасників.

Недостатній рівень фінансової та цифрової грамотності населення, у поєднанні з відсутністю досвіду використання дистанційних фінансових сервісів, значно підвищує ризик фінансової ексклюзії – тобто виключення певних груп із повноцінної участі в сучасній фінансовій екосистемі.

У цьому контексті підвищення обізнаності громадян щодо фінансових шахрайств, методів безпечного інвестування, а також навичок розпізнавання сумнівних схем набуває особливої актуальності. Необхідним є системне просвітництво щодо ризиків, пов'язаних із неконтрольованими інвестиційними проєктами, а також розвиток критичного мислення у фінансовому середовищі.

Згідно досліджень, що були проведені у 2021 році, рівень фінансової грамотності в Україні протягом останніх трьох років покращився. При цьому індекс фінансової грамотності зріс на 0,6 бала або 6% – з 11,6 (55% від 21 бала, що є встановленим ОЕСР максимальним значенням показника) до 12,3 (58%). Таке значення індексу наблизило Україну до країн з показником аналогічного рівня, що схожі за своїми соціально-економічними



умовами. Водночас ОЕСР наголошує на мінімальному рівні фінансової грамотності у 14 балів (67% від максимуму), що свідчить про наявність базових критеріїв оцінювання фінансової грамотності, які полягають в наявності знань і навичок, що необхідні для раціонального управління особистими фінансами індивідуума [18].

Не дивлячись на позитивну динаміку індексу фінансової грамотності, фінансова необізнаність в Україні залишається на низькому рівні і потребує впровадження низки заходів щодо її покращення. Незадовільний рівень фінансової грамотності спостерігається серед усіх категорій населення – не дивлячись на регіональні відмінності, стать чи тип населеного пункту. Суттєвих гендерних відмінностей при оцінюванні індексу не спостерігається. Так у чоловіків він складає 12,3 бали, а у жінок 12,2 бали. При цьому чоловіки незначно випереджають за показником загального рівня знань і ставлення до фінансів, в той час як жінки демонструють кращу фінансову поведінку.

Найнижчий рівень індексу фінансової грамотності спостерігається серед молоді, вік яких складає 18–24 роки, у тому числі в віковій групі 18–19 років. Зазначена тенденція пояснюється відсутністю відповідного досвіду щодо проведення фінансових операцій та недостатнім впровадженням фінансової освіти в школах. Крім того, аналогічний низький рівень показника фінансової обізнаності формується особами віком понад 60 років. Слід відмітити, що зазначена категорія є найбільш уразливою і має менше адаптивних можливостей стосовно тих чи інших фінансових потрясінь, застосування новітніх технологій й цифрових послуг, а також має гранично низьку здатність щодо захисту від шахрайства.

Якщо говорити про загальні критерії, що формують високий рівень фінансової грамотності й цифрової фінансової грамотності, то він, зазвичай, спостерігається серед осіб, які мають вищу освіту, стабільні доходи,



формують заощадження, активно використовують можливості споживання фінансових продуктів/ послуг, у тому числі й цифрових. Таким чином, недостатній рівень цифрової фінансової грамотності створює бар'єри в ефективному використанні банківських продуктів та фінансових технологій.

Серед ключових національних ініціатив та проєктів, що формують інституційне підґрунтя цифрової фінансової просвіти, слід виокремити Національну стратегію розвитку фінансової грамотності до 2030 року, освітню платформу «Дія. Цифрова освіта», ініціативи НБУ та міжнародних партнерів (флешмоби, лекції, вікторини до Global Money Week), проєкт «ОСВІТА+ФІНАНСИ» від EdEra та UASF.

В Україні офіційно затверджено Національну стратегію розвитку фінансової грамотності до 2030 року (далі – Стратегія), яка має на меті підвищити рівень фінансової обізнаності населення, сформувати впевнену та раціональну поведінку при ухваленні фінансових рішень, а також забезпечити ефективне користування фінансовими послугами в різних умовах.

Серед основних завдань щодо покращення цифрових фінансових компетентностей слід виокремити наступні:

- Розвиток навичок користування цифровими фінансовими послугами — онлайн-банкінг, електронні гаманці, мобільні додатки.
- Поглиблення знань у сфері платіжної безпеки та захисту від кіберзагроз.
- Надання практичної підтримки людям старшого віку, особам з інвалідністю, які можуть покращити свої цифрові навички завдяки тренінгам або консультаціям у фінансових установах.
- Підвищення обізнаності щодо інноваційних фінансових технологій, таких як відкритий банкінг, віртуальні активи, блокчейн – з акцентом на розуміння ризиків і переваг перед використанням.



- Популяризація національних онлайн-ресурсів із фінансової грамотності як надійних джерел для самонавчання та орієнтації в цифровому фінансовому середовищі.

Слід відмітити, що Стратегія зорієнтована на модернізацію фінансової грамотності (у тому числі цифрової) є ланцюгом, що поєднує наміри набуття фінансового добробуту та методи їх реалізації. Однак успіх зазначеного процесу прямо чи опосередковано залежить від його адаптації до складних реалій сьогодення. Серед чинників, які можуть завадити виконанню обраного курсу з ліквідації цифрової фінансової безграмотності слід виокремити наступні:



Рис. 1. Чинники впливу на розвиток цифрових фінансових компетентностей населення

Джерело: власна розробка автора



При цьому рівень інтересу до фінансової грамотності серед українців є значним. За даними опитувань, 63% громадян прагнуть отримати знання про ефективне управління особистими фінансами, а 79% бажають, щоб фінансову грамотність включали до освітніх програм для дітей у школах [19]. Цю ідею підтримують і самі діти. Згідно з дослідженням, проведеним Національним банком України в квітні 2024 року серед підлітків віком від 14 до 17 років, 77,6% учасників переконані, що тема фінансів є важливою для шкільної освіти. Запровадження у 2024 році шкільного курсу «Підприємництво і фінансова грамотність», крім іншого, може позитивно вплинути на динаміку збільшення показника рівня фінансової грамотності українських підлітків, адже результати цього ж дослідження засвідчили, що вони в середньому правильно виконують лише 46,6% кейсових завдань, що корелює з оцінкою на рівні 3 балів за 12-бальною шкалою. Такий показник інтерпретується як прояв базового, початкового рівня сформованості фінансової грамотності серед української молоді [21].

Для полегшення сприйняття навчального матеріалу з цифрової і фінансової грамотності, а також його доступності для всіх верств населення, в Україні функціонує освітня платформа «Дія. Цифрова освіта». Зазначена державна ініціатива, запущена Міністерством цифрової трансформації України, охоплює курси з цифрової грамотності, включаючи цифрові фінанси. Платформа зосереджує у собі освітні ресурси, які надають базові поняття ефективного функціонування та мінімізації ризиків у цифровому світі. Через освітні серіали, наприклад, «Дружні цифрові фінанси» [22], «Цифрові гроші» [23], «Фінансовий сенсей» [24], курси та симулятори можна ознайомитись з темами щодо підвищення цифрової фінансової грамотності, цифрового бізнесу, штучного інтелекту, блокчейну та кібербезпеки.



Повертаючись до статистичних даних, хотілося б відзначити значний успіх функціонування платформи «Дія.Освіта». Основним результатом її п'ятирічної роботи є те, що вона пропонує понад 210 навчальних серіалів, які допомагають здобувати нові знання. До практичної підготовки включено 65 інтерактивних симуляторів, а також більше ніж 80 професійних курсів, створених відповідно до вимог сучасного ринку праці. Станом на сьогодні, кількість зареєстрованих користувачів платформи досягла 2,4 мільйона, а 3,6 мільйона сертифікатів видано для підтвердження успішного завершення курсів. Окрім цього, 35% шкіл в Україні інтегрували IT-студії, де учні отримують знання з програмування, аналізу даних і цифрового громадянства [25].

Слід відмітити, що найпотужнішим ініціатором кампаній просвітницького характеру у сфері фінансової і цифрової фінансової грамотності виступає НБУ, який регулярно ініціює кампанії просвітницького характеру. Так під егідою НБУ, у березні 2025 року вже одинадцятий раз відбувся Всесвітній тиждень грошей (Global Money Week) — щорічна міжнародна ініціатива, спрямована на підвищення фінансової грамотності серед дітей та молоді. Ця освітня кампанія допомагає молодому поколінню освоїти ключові фінансові навички, зрозуміти принципи управління грошима, розібратися в економічних процесах та їх впливі на майбутнє [26].

З моменту старту у 2012 році Global Money Week залучив понад 60 мільйонів дітей і молодих людей із 176 країн світу, що робить його найбільшою глобальною ініціативою у сфері фінансової освіти.

Аналізуючи офіційні теми Global Money Week, можна поспостерегти, що вони дозволяють покращувати рівень фінансової освіти через інструменти, які є доступними для сприйняття широких верств населення.

Таким чином, флешмоби, лекції, вікторини, що ініціюються НБУ та його партнерами дозволяють поступово підвищувати фінансову та цифрову



фінансову грамотність населення, адже завдячуючи цьому все більше українців отримують базові та поглиблені знання зазначеній сфері, що сприяє ухваленню обґрунтованих фінансових рішень.

Слід відмітити, що просвітницькі кампанії НБУ підвищують довіру населення до фінансових установ через канали інформування про надійні цифрові фінансові інструменти та захист прав споживачів, що допомагає громадянам орієнтуватися у цифрових фінансових послугах та використовувати їх ефективно.

Висновки. Отже, незважаючи на значні досягнення у сфері фінансової освіти, Україна зіштовхується з рядом викликів, такими як: нерівний доступ до цифрових ресурсів у різних регіонах, необхідність розширення програм для вразливих груп населення та забезпечення належного рівня інформаційної безпеки. Проте, продовження моніторингу ефективності стратегій, адаптація до нових цифрових трендів та стимулювання партнерств між банками, державними органами, бізнесом і громадським сектором допоможуть подолати ці труднощі та створити стійку освітню екосистему, сприятливу для проведення ефективного банкінгу та забезпечення фінансового добробуту громадян.

Список використаних джерел

1. Moore D. Survey of Financial Literacy in Washington State: Knowledge, Behavior, Attitudes, and Experiences. Technical Report. Social and Economic Sciences Research Center: Washington State University. 2003. DOI:10.13140/2.1.4729.4722 (дата звернення: 10.12.2025).
2. Huston S. J. Measuring Financial Literacy. *Journal of Consumer Affairs*. 2010. Vol. 44, № 2 P. 296-316. DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1745-6606.2010.01170.x> (дата звернення: 10.12.2025)



3. Юрій С., Кізима Т. Фінансова грамотність населення в діалектиці сучасних освітніх тенденцій. *Фінанси України*. 2012. № 2. С. 16-25 URL:https://finukr.org.ua/docs/FU_12_02_016_uk.pdf (дата звернення: 10.12.2025).
4. Смовженко Т., Кузнєцова А. Фінансова грамотність населення та її вплив на розвиток економіки України. *Регіональна економіка*. 2013. № 3. С. 34-42. URL: <https://nasplib.isoftware.kiev.ua/handle/123456789/68175> (дата звернення: 10.12.2025).
5. Mandell L. Financial literacy of high school students. *Handbook of Consumer Finance Research*. New York: Springer. 2007. P. 163-183. URL: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-0-387-75734-6_10 (дата звернення: 10.01.2026).
6. Wachira M. I., Kihiu, E. N. Impact of financial literacy on access to financial services in Kenya. *International Journal of Business and Social Science*. 2012. Vol. 3, № 19. P. 42-50. URL: https://www.ijbssnet.com/journals/Vol_3_No_19_October_2012/5.pdf (дата звернення: 10.12.2025).
7. Lusardi A., Messy F. The importance of financial literacy and its impact on financial wellbeing. *Journal of Financial Literacy and Wellbeing*. 2023. Vol. 1, №1. P. 1-11. DOI: <https://doi.org/10.1017/flw.2023.8> (дата звернення: 10.01.2026).
8. Servon L. J., Kaestner R. Consumer financial literacy and the impact of online banking on the financial behavior of lower-income bank customers. *Journal of Consumer Affairs*. 2008. Vol. 43, № 2. P. 271-305. DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1745-6606.2008.00108.x> (дата звернення: 10.12.2025).



9. Koskelainen T., Scornavacca E., Vartiainen T. Financial literacy in the digital age. *Journal of Consumer affairs*. 2023. Vol. 57, №1. P. 507-528. DOI: <https://doi.org/10.1111/joca.12510> (дата звернення: 10.12.2025).
10. Tufano P., Lusardi A. Debt literacy, financial experiences, and over indebtedness. Dartmouth Working Paper. 2008. URL: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/25534/1/559754582.PDF> (дата звернення: 10.12.2025).
11. Приказюк Н., Ходаківська Ю. Цифрова фінансова грамотність: компоненти та методи підвищення. *Innovation and Sustainability*. 2023. № 2. С. 31–37. DOI: <https://doi.org/10.31649/ins.2023.2.31.37> (дата звернення: 10.12.2025).
12. Чубка О.М., Ливдар М.В., Новаківська І.Й. Деякі аспекти фінансової грамотності населення. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Економічні науки*. 2022. №2(65). С. 89-94. DOI:10.32689/2523-4536/65-10 (дата звернення: 10.12.2025).
13. Птащенко Л. О., Колінчук Д. В. Актуалітети підвищення рівня фінансової грамотності українців у період розвитку фінтеху. *Економіка і регіон*. 2021. №4. С. 92–99. URL: https://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PoltNTU/11216/1/%D0%95%D1%96%D0%A0%204_83_2021-92-99.pdf (дата звернення: 10.12.2025).
14. Дубина М., Тарасенко А., Тарасенко О. Напрямки підвищення рівня фінансової грамотності домогосподарств в умовах диджиталізації сфери фінансових послуг. *Економіка та суспільство*. 2023. № 56. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-17> (дата звернення: 10.12.2025).
15. Лавренюк В. В., Лавренюк А. В. Підвищення фінансової грамотності населення: зарубіжний досвід. *БІЗНЕС ІНФОРМ*. 2022. № 1. С. 59 –



67. DOI:<https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-1-59-67> (дата звернення: 10.12.2025).
16. Коваль С., Мельничук Ю. “Фінансова грамотність домогосподарств України: сучасний стан та перспективи підвищення”. *Світ фінансів*. 2025. №.3(80), С. 40-52, URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1717> (дата звернення: 10.12.2025).
17. Дослідження цифрових навичок українців. URL: <https://osvita.diia.gov.ua/research> (дата звернення: 15.01.2026).
18. Фінансова грамотність, фінансова інклюзія та фінансовий добробут в Україні у 2021: звіт за результатами дослідження. Київ. 2021. 83 с. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Research_Financial_Literacy_Inclusion_Welfare_2021.pdf?v=4 (дата звернення: 12.12.2025).
19. Результати опитування з платіжної безпеки від НБУ та Опендатабот. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/rezultati-opituvannya-vidnbu-ta-opendatabot-kojen-devyatiy-opitaniy-stavav-jertvoyu-shahrayiv-z-pochatku-voyennogo-stanu> (дата звернення: 12.12.2025).
20. Кількість випадків шахрайства з картками знизилася, збитки за ними – зросли. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/kilkist-vipadkiv-shahraystva-z-kartkami-znizilasya-zbitki-za-nimi--zrosli> (дата звернення: 15.01.2026)
21. Українські підлітки мають початковий рівень фінансової грамотності – дослідження НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/ukrayinski-pidlitki-mayut-pochatkoviy-riven-finansovoyi-gramotnosti--doslidjennya-nbu> (дата звернення: 12.12.2025)
22. Дружні цифрові фінанси. URL: https://www.youtube.com/watch?v=pLpO3mONsmA&list=PLNPT0MUngKes8_Y6I6LOffd1clfFFQYkS&index=5 (дата звернення: 12.12.2025).



- 23.Цифрові гроші. URL: <https://osvita.diia.gov.ua/courses/digital-money> (дата звернення: 12.12.2025).
- 24.Фінансовий сенсей. URL: <https://osvita.diia.gov.ua/courses/finansovyy-sensey> (дата звернення: 12.12.2025).
- 25.5 років Дія. Освіта: як платформа змінює цифрове майбутнє України. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/5-rokiv-diyaosvita-yak-platforma-zminyue-tsifrove-maybutne-ukraini> (дата звернення: 12.12.2025).
- 26.Про Global Money Week. URL: <https://events.bank.gov.ua/gmw2025/> (дата звернення: 12.12.2025).